

Список використаних джерел

1. Водна стратегія України до 2050 року: розпорядження Кабінету Міністрів України від 09.12.2022 № 1134-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1134-2022-p>
2. Наказ Міністерства економіки, довкілля та сільського господарства України від 27.01.2026 № 1250 «Про затвердження Програми державного моніторингу вод». URL: <https://me.gov.ua/LegislativeActs/Detail/c6d5ab05-bde3-40ff-8f8d-3947824ed6a3?lang=uk-UA&title=NakazMinisterstvaEkonomiki-DovkilliaTaSil'skogoGospodarstvaUkrainiVid27-01-2026-1250-proZatverdzhenniaProgramiDerzhavnogoMonitoringuVod>

Котляр К. О., Зимогляд О. М., Яковенко О. І.

ДОСЛІДЖЕННЯ ЯКОСТІ ПИТНОЇ ВОДИ У МІСТАХ ЧЕРНІГІВ, СЕМЕНІВКА ТА СЕЛІ ІВАНІВКА ЧЕРНІГІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Якість питної води є одним із ключових чинників збереження здоров'я населення та екологічної безпеки. За даними ВООЗ, понад 80% захворювань у світі пов'язані з незадовільним станом водопостачання [1]. В умовах зношеності водогінної інфраструктури та воєнних дій ця проблема набуває особливої гостроти для Чернігівської області, де водозабезпечення здійснюється переважно з підземних джерел. Оцінювання якості води регламентується ДСТУ 7525:2014, ДСанПіН 2.2.4-171-10 та рекомендаціями ВООЗ [2, 3].

Матеріалом дослідження стала вода з шести точок трьох населених пунктів: бюветний комплекс «Фабрика води» і водопровід Деснянського р-ну м. Чернігів, водопровід і джерело м. Семенівка, дві свердловини с. Іванівка Новгород-Сіверської громади. Проби відбирали у вересні-листопаді 2024 р.; самостійні дослідження фізико-хімічних показників проводилися за допомогою приладу EZODO 7200, а також в двох акредитованих лабораторіях (Екологічна інспекція, Деснянське БУВР). Визначено 13 фізико-хімічних і органолептичних показників: рН, мінералізацію, ОВП, жорсткість, фосфати, кальцій, магній та ін.

П'ять із шести досліджених джерел (83%) відповідають нормативним вимогам. Найвищу якість виявила вода бюветного комплексу «Фабрика води» (рН = 7,0; мінералізація = 82 мг/дм³; жорсткість = 1,7 ммоль/дм³) і водопровід Деснянського р-ну (рН = 7,9; 264 мг/дм³). Критичне відхилення зафіксовано у свердловині №1 с. Іванівка (харківський горизонт, глибина 50 м): занижений рН (6,2 при нормі 6,5–8,5) і запах іржі – наслідок природно підвищеного вмісту заліза у цьому горизонті, що є типовим для Поліської низовини [4]. Свердловина №2 (канівсько-бучацький горизонт, 110 м) відхилень не виявила, що підтверджує кращу захищеність глибших горизонтів. У джерельній воді м. Семенівка зафіксовано перевищення фосфатів (0,28 при нормі 0,2 мг/дм³) та найвищу мінералізацію і жорсткість серед усіх точок відбору – наслідок геохімічних особливостей порід.

Результати дослідження ще раз показують очевидне, але часто ігнороване: якість води залежить не лише від її очищення, а й від того, яким шляхом вона потрапляє до споживача. Вода з бюветів і насосних станцій справді чистіша, тоді як зношені мережі, 31,9% яких перебуває в аварійному стані, стають джерелом вторинного забруднення, зокрема через корозію труб. Це не поодинокі проблеми, а системний виклик, який неможливо вирішити частково. Потрібні послідовні кроки: оновлення трубопроводів, встановлення станцій знезалізнення, впровадження зворотного осмосу та УФ-дезінфекції, а також розширення моніторингу в сільських

громадах без централізованого водопостачання. Усі ці заходи передбачені в рамках обласної програми «Питна вода Чернігівської області на 2022–2026 роки», і їх реалізація – це вже не про перспективу, а про необхідність сьогодні.

Список використаних джерел

1. Guidelines for drinking-water quality: fourth edition incorporating the first and second addenda. Geneva: World Health Organization; 2022. 614 p.
2. ДСанПіН 2.2.4-171-10. Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною : державні санітарні норми та правила. [Чинний від 2019-12-28]. Київ, 2012. 55 с.
3. ДСТУ 7525:2014. Вода питна. Вимоги та методиконтролювання якості. [Чинний від 2015-02-01]. Київ, 2014. 25 с.
4. Матвійчук Н. Г., Матвійчук Б. В., Можарівська І. А. Фізико-хімічні та бактеріологічні показники якості питної води з різних джерел. *Водні ресурси та аквакультура*. 2021. Вип. 1. С. 147-159. <https://doi.org/10.32851/wba.2021.1.12>

Кропивка С. Й., Калин Б. М.

ЕКОЛОГІЧНА ОЦІНКА ГІДРОХІМІЧНОГО СТАНУ РІЧКИ СТРИЙ

Оцінювання якості поверхневих вод річки Стрий проводилося на основі аналізу гідрохімічних показників на п'яти контрольних постах спостереження, розташованих у різних частинах басейну річки. Дослідження охоплює період 2022–2025 років та включає аналіз показників мінерального складу води, органічного забруднення, біогенних речовин та вмісту окремих металів [1]. Порівняльний аналіз даних дозволяє оцінити просторову диференціацію якості води та встановити вплив природних і антропогенних чинників на гідрохімічний режим річки.

Аналіз показників мінералізації води свідчить, що концентрації сульфат-іонів у різних пунктах спостереження коливалися у досить широких межах. Найвищі значення спостерігалися на посту поблизу с. Верхнє Синевидне, де концентрація сульфатів змінювалася від 37,3 до 46,1 мг/дм³. Водночас на інших ділянках річки показники були значно нижчими і становили, наприклад, 15,85–38,1 мг/дм³ на посту біля с. Новий Кропивник та лише 0,02–0,06 мг/дм³ у верхній частині басейну в районі м. Турка. Навіть максимальні значення залишаються значно нижчими за гранично допустимі концентрації для рибогосподарських водойм (100 мг/дм³) та господарсько-побутового водокористування (500 мг/дм³).

Подібна ситуація спостерігається і щодо хлорид-іонів [2]. Найвищі концентрації цього показника зафіксовані у верхній частині басейну річки та на окремих ділянках середньої течії, де вони становили до 24,0 мг/дм³. На інших постах значення коливалися в межах 9,55–16,1 мг/дм³ або навіть 0,03–0,04 мг/дм³. Порівняння з нормативними значеннями (300–350 мг/дм³) показує, що рівень хлоридного навантаження у воді річки Стрий є незначним і не створює загрози для екосистеми.

Важливим індикатором органічного забруднення води є показник біохімічного споживання кисню (БСК₅). У межах досліджуваних постів його значення змінювалися від 0,37 до 2,21 мгО₂/дм³. Найвищий показник зафіксовано на фоновій ділянці біля с. Новий Кропивник у 2024 році – 2,21 мгО₂/дм³. На інших постах значення переважно становили 0,38–1,8 мгО₂/дм³. Усі ці показники є нижчими за гранично